

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

ALGÜL VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

(Başvuru No. 59864/12)

KARAR

STRAZBURG

5 Şubat 2019

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Algül ve diğerleri / Türkiye davasında,*Başkan*

Robert Spano,

Hâkimler

Paul Lemmens,

Işıl Karakaş,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Ivana Jelić,

Darian Pavli,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire olarak toplanarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("İkinci Bölüm") 15 Ocak 2019 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, yedi Türk vatandaşları İlyas Algül, Cebail Algül, Cem Algül, Mikail Algül, Zülal Algül, Zeynep Avcı ve Ayşe Çiçek'in ("başvuranlar") 16 Temmuz 2012 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru (No. 59864/12) bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, Malatya Barosuna bağlı Avukatlar M. Görgeç ve A. Görgeç tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar, özellikle Erol Algül'ün hayatını kaybetmesinin Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönünden ihlalini teşkil ettiğini ileri sürmektedirler.

4. Başvuru, 16 Ocak 2017 tarihinde, Hükümete bildirilmiştir.

OLAY VE OLGULAR

5. Başvuranlar sırasıyla 1959, 1994, 1996, 1987, 1964, 1984 ve 1988 doğumlu olup, Malatya’da ikamet etmektedirler.

6. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

7. Şanlıurfa’da zorunlu askerlik hizmetini yerine getiren, başvuranların yakını, Erol Algül, 28 Eylül 2005 tarihinde, saat 19:15’de, nöbet tuttuğu sırada yıkılan nöbetçi kulübesinin enkazı altında yaralı bulunmuştur.

8. İlgili, Şanlıurfa Devlet Hastanesinde yaralarına yenik düşerek hayatını kaybetmiştir.

9. Askeri Savcılığa olay hakkında derhal bilgi verilmiş ve konuyla ilgili olarak resen ceza soruşturması açılmıştır.

A. Soruşturma Tedbirleri

10. Olay tespit tutanağı, nöbetçi kulübesinin yapısında iki ağaç parçasının eksik olduğu ve söz konusu kulübenin tamamen yıkıldığını belirtmektedir.

11. Erol Algül’ü bulan iki asker, O.K. ve M.R., ilgiliyi yıkılan nöbetçi kulübesinin enkazının altında bulduklarını ve çıkmasına yardımcı olduklarını beyan etmektedirler.

12. Diğer sekiz askerinde ifadesi alınmıştır. Söz konusu askerler, Erol Algül’ün maddi sıkıntı çektiğini ve başka kişisel sorunları olduğunu, askerlik hizmetini yerine getirmekten bıktığını defalarca dile getirdiğini, sıkıldığını ve eve dönmek istediğini belirtmişlerdir. Söz konusu askerler, ilgilinin askerden kaçacağını, ya intihar edeceğini ya da zihnini boşaltmak

için izin isteyeceğini, ancak her halükarda askerlik hizmetine devam etmeyeceğini söylediğini de eklemişlerdir.

13. S.A., Ş.Ö., H.A. ve Z.B. isimli askerler, olayların meydana geldiği yere uzak olmayan bir yerde, saat 19:30'da, iki asker gördüklerini ancak gece vakti olduğu için kimliklerini tespit edebilecek durumda olmadıklarını belirtmektedirler. Söz konusu iki askerin kimlikleri soruşturma sırasında tespit edilememiştir.

14. Askeri Savcı hastaneye geldikten sonra, denetiminde cesedin dış muayenesi ve otopsisı yapılmıştır. Adli tabip aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur:

“ Beden uzunluğu 1,73 metre; keskin alet veya ateşli bir silaha bağlı hiçbir yara izi bulunmamaktadır; kafa kısmında hiçbir lezyon bulunmamaktadır; göğüs kafesi veya akciğer bölgesinde travmatik lezyon bulunmamaktadır; karında bir ekimotik bölge ve 10x15 santimetrelik erozyon ile sırtında bir ekimotik bölge ve 5x4 santimetrelik erozyon bulunmaktadır; göğüs duvarı ve karnı kanla doludur (yaklaşık olarak 200 mililitre); boynun sol tarafında bir yırtık ve mezokolonda 2 santimetrelik hematumlu bir diğer yırtık bulunmaktadır; penisin baş kısmında bir ekimoz ve 1x2 santimetrelik yüzeysel bir çizik bulunmaktadır. Ölümüne, iç kanamaya neden olan torasik ve abdominal travma sebep olmuştur. ”

15. Askeri Savcı, 28 Eylül 2005 tarihinde, saat 17:00 ile 19:30 arasındaki rüzgar hızı hakkında bilgi almak için Şanlıurfa Meteoroloji Bölge Müdürlüğüne başvurmuştur. Askeri Savcı, söz konusu saat aralığında rüzgar hızının olayların meydana geldiği gün ve saatte 33 kilometreyi geçmediğine dair bilgi edinmiştir.

16. 1 Ekim 2005 tarihli bir idari raporda, nöbetçi kulübesinin kendiliğinden yıkılmış olmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.

17. 13 Ekim 2005 tarihli bir idari raporda, nöbetçi kulübesinin, yapısına ait bir ağaç parçası yardımıyla, ilk başta bulunduğu yerden başka yere taşındığı belirtilmiştir.

18. Askeri Savcı tarafından, söz konusu nöbetçi kulübesinin yıkılma koşullarını incelemek için bir bilirkişi raporu talep edilmiştir. İnşaat

mühendisi olan iki bilirkişinin düzenlediği raporda, aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır:

“askeri nöbetçi kulübesinin dışında darbe izi bulunmamaktadır. Rüzgar hızı düşüktür ve olayın meydana geldiği gün bölgede hiçbir yer sarsıntısı bulunmamaktadır. Nöbetçi kulübesi 440 kilogram ağırlığındadır. Söz konusu nöbetçi kulübesine yakın, biri 2x12x25 santimetre ve diğeri 4x6,5x87 santimetre olmak üzere, iki ağaç parçası bulunmuştur. Söz konusu ağaç parçaları görünüşe göre nöbetçi kulübesinde kullanılan malzeme ile aynıdır ve her halükârda aynı boya ile kaplıdır. Söz konusu ağaç parçaları muhtemelen, başta bulunduğu yerden 40 santimetre ileriye hareket eden nöbetçi kulübesini yıkmak için kaldıraç olarak kullanılmıştır. Söz konusu işlemi bir tek kişi yapmış olabilir; ancak yapıyı önce bir kaldıraç kullanarak dengesini bozmak, daha sonra itmek ve son olarak yere düşürmek için birkaç kişinin yapmış olması daha muhtemeldir. İdare tarafından verilen bilgilere göre, nöbetçi kulübesi, bir makine yardımıyla beton bir zemine yerleştirilmiş ve daha sonra herhangi bir çalışma konusu olmamıştır. Söz konusu beton zemin ile askeri nöbetçi kulübesinin yapısı arasında bir sabitleme yapılmamıştır. Bu ikisi arasında bir sabitleme yapılmış olsaydı, söz konusu yapıyı yere düşürmek çok daha zor olurdu. ”

19. Askeri savcı, Erol Algül’ün bedeninde tespit edilen yaralanmaların, ilgilinin içeride nöbet tuttuğu esnada nöbetçi kulübesinin çökmesiyle bağlantılı olup olmadığını belirlemek için, patoloji uzmanı bir doktordan bilirkişi raporu düzenlenmesini talep etmiştir. Söz konusu bilirkişi raporunun somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“ Müteveffanın penisinde tespit edilen ekimoz ve çizik izleri şüphesiz nöbetçi kulübesinin tamamen yıkılmasından sonra ilgilinin enkaz altında sıkışık olarak kalmasına bağlıdır.

Göğüs duvarı ve karın bölgesinde bulunan kan ile ilgili olarak, akciğerlerinde küçülmeye neden olan ve iç kanamaya da yol açan, muhtemelen diyaframı yukarı doğru çeken yüksek basınca bağlıdır. Bu bağlamda, kaburga kemiklerinin kırılmamış olmasının ve akciğerlerinde lezyon olmamasının gözlemlenmesi uygundur.

Mezokolonun yırtılması ile ilgili olarak, söz konusu yırtığın şiddetli bir şok tarafından meydana gelmiş olması mümkündür. Ayrıca, nöbetçi kulübesinin 450 kilogram ağırlığında olduğunu ve tanıkların Erol Algül’ün sürünerek enkaz altından çıktığını ileri sürdüklerini kaydetmek gerekmektedir. Söz konusu yırtığın, nöbetçi

kulübesinin müteveffanın bedenine uyguladığı basınca bağlı olarak, o esnada meydana gelmesi muhtemeldir.

Dava dosyasının bütün unsurları dikkate alındığında, söz konusu nöbetçi kulübesinin tek seferde yıkılmadığı kanaatine varmaktayım.

Bunun üzerine, söz konusu görüşü kabul ettiğimizi varsayarak, aşağıdaki gözlemlerde bulunulması gerekmektedir:

- 1) müteveffanın bedeninde daha belirgin çizikler, ekimozlar, kanamalar ve yırtılmalar bulunması gerekirdi;
- 2) söz konusu lezyonlar öncelikle bedenin üst kısmında daha sonra alt kısmında meydana gelmesi gerekirdi;
- 3) belirgin yırtılmalar ve kas kanamaları gözlemlenmesi gerekirdi;
- 4) yerinden oynayan ve yerinden oynamayan kemiklerde kırıklar tespit edilmesi gerekirdi;
- 5) karaciğerde, dalakta ve diğer iç organlarda görünür lezyonlar bulunması gerekirdi;
- 6) kafa kısmında travma izleri gözlemlenmesi gerekirdi.

Söz konusu dava koşullarında, askeri nöbetçi kulübesinin ilgilinin üzerine yıkılması kasten ve aşamalı olarak gerçekleşmiştir.

Otopsi raporu karın bölgesinde kan bulunduğunu belirtmektedir. Bedenin söz konusu bölgesine 1,5 litre kan olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir miktar muhtemelen ölümcüldür. Karın bölgesinin bu kadar çok kan ile dolması için gerekli süre ortalama olarak yirmi ile otuz dakika arasındadır. Ayrıca, tanıkların, Erol Algül'ün bilinçli olduğu, enkazdan çıkarken hafif bir rahatsızlıktan sonra ambulansa bilincini kaybettiği ve hastaneye geldiğinde hayatını kaybettiğini belirten ifadeleri bu hipotezi desteklemektedir.

Mezokolonun yırtılması, 450 kilogramlık nöbetçi kulübesinin, askerin bedenine baskı uyguladığını göstermektedir. Söz konusu askerin bu ağırlığa ön taraftan maruz kaldığına dair bir unsur bulunmamaktadır. Lezyonlar, askerin bu ağırlığa doğrudan sırttan maruz kaldığını göstermektedir. "

B. Askeri Savcılığın Yetkisi

20. Diyarbakır Askeri Savcılığı (“Askeri Savcılık”), 31 Ekim 2008 tarihinde, kendisini yetkisiz ilan edip ceza soruşturması dosyasını 3 Kasım 2008 tarihinde Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısına göndermiştir.

21. Şanlıurfa Cumhuriyet savcısı da, 10 Şubat 2009 tarihinde, kendisini yetkisiz ilan etmiştir ve dosyayı Askeri Savcılığa göndermiştir.

22. Askeri Savcılık, 6 Mayıs 2009 tarihinde, kendisini yeniden yetkisiz ilan etmiştir ve dosyayı Şanlıurfa Cumhuriyet savcısına göndermiştir.

23. Başvuranlar, söz konusu karara Diyarbakır Askeri Mahkemesinde (“Askeri Mahkeme”) itiraz etmişlerdir.

24. Belirtilmeyen bir tarihte, ancak 2009 yılından sonra, başvuruların itirazları kabul edilmiştir ve Askeri Savcılık soruşturmayı yürütmek için hukuken yetkili hukuki organ olarak gösterilmiştir.

C. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar

25. Diyarbakır Askeri savcısı (“Askeri savcı”), 2 Temmuz 2012 tarihinde, ceza soruşturmasının söz konusu olayların sorumlusunu belirlenmesine imkân vermediği gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

26. Başvuranlar, Erol Algül’ün ölüm koşulları ile ilgili olarak karanlıkta kalan birçok husus olduğunu iddia ederek, söz konusu kovuşturmaya yer olmadığına dair karara karşı itiraz etmişlerdir.

27. Askeri Mahkeme, 17 Ağustos 2012 tarihinde, başvuruların itirazını kabul etmiş ve savcılığın ek bir soruşturma başlatmasına karar vermiştir. Askeri Mahkeme, olaya ilişkin koşulların ve bir kaza olup olmadığı konusunun belirlenmesi gerektiği kanaatindedir.

28. Askeri savcı, 6 Ağustos 2015 tarihinde, soruşturmaya son vermiştir ve 7 Ağustos 2015 tarihinde, talep edilen ek soruşturmaya ilişkin olarak,

alınan tedbirleri belirttiği ve mahkemenin tespit ettiği eksikliklere cevap verdiği bir rapor ile birlikte, dosyayı Askeri Mahkemeye göndermiştir.

29. Toplanan bütün unsurlar ışığında, Askeri Cumhuriyet Savcısı aşağıdaki sonuçlara varmıştır:

- Erol Algül muhtemelen bir arkadaşının yardımı ile nöbetçi kulübesini kasıtlı bir şekilde üzerine devirmiştir;
- İlgili, kendisini yaralamak ve askerlik hizmetini daha hızlı bir şekilde bitirmek amacıyla böyle davranmıştır;
- Asker O.K. hakkında şüphe edilmiştir ancak yürütülen soruşturma, ilgilinin Erol Algül'ü tanımadığı ve dolayısıyla dava dosyasında suçlanmasına ilişkin destekleyici hiçbir unsur bulunmadığı kesinliğine ulaşılmamasına yardımcı olmuştur.

30. Askeri Mahkeme, 13 Ağustos 2015 tarihinde, başvuruların itirazlarını reddetmiştir.

D. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Önünde Açılan Tazminat Davası

31. Başvuranlar, 1 Temmuz 2014 tarihinde, avukatlarının aracılığıyla yakınları Erol Algül'ün ölümüne ilişkin maddi tazminat istemiyle, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önünde tam yargı davası açmışlardır.

32. Söz konusu yargılama ulusal mahkemeler önünde halen derdesttir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

33. Başvuranlar, dava koşullarının Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönünün ve Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlalini teşkil ettiğini ileri sürmektedirler.

34. Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

35. Mahkeme, *jura novit curia* (hâkim hukuku kendiliğinden uygular) ilkesi gereğince, Sözleşme ve Protokolleri gereğince başvuranlar tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelerle sınırlı olmadığını ve bir şikâyeti, başvuranlar tarafından ileri sürülenler dışındaki Sözleşme maddeleri ya da hükümleri kapsamındaki inceleyerek, bu şikâyetle konu edilen olaylara ilişkin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebileceğini hatırlatmaktadır (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018). Somut olayda, Mahkeme, başvuranların şikâyetlerini Sözleşme'nin yalnızca 2. maddesi açısından incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır.

36. Sözleşme'nin 2. maddesinin somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“ Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. ”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

37. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir. Hükümet bu bağlamda, yargılamanın ulusal mahkemeler önünde derdest olduğunu ve başvuranların bundan böyle Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruda bulunma imkânına sahip olduklarını belirtmektedir.

38. Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru ile ilgili olarak, Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi koşuluna riayet edilmesinin genel kural olarak, başvurunun Mahkemeye yapıldığı tarihte değerlendirildiğini hatırlatmakta (*Valada Matos das Neves/Portekiz*, No. 73798/13, § 102, 29 Ekim 2015) ve somut olayda, başvurunun Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun oluşturulduğu 23 Eylül 2012 tarihinden önce, 16 Temmuz 2012 tarihinde sunulduğunu kaydetmektedir.

39. Mahkeme, bu durumda, farklı bir yaklaşım benimsenmesini gerektirir bir durum olmadığını belirtmektedir.

40. Ayrıca Mahkeme, somut olayda olduğu gibi, yargılamanın yukarıda belirtilen hukuk yolunun oluşturulduğu tarihte ulusal mahkemeler önünde halen derdest olduğu bir davada bu türden bir itirazı daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır (*Öztünç/Türkiye*, No. 14777/08, §§ 50-61, 9 Şubat 2016 ve *Nihat Soylu/Türkiye*, No. 48532/11, 11 Aralık 2018).

41. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümetin itirazının bu kısmını reddetmektedir.

42. Esasa bakan mahkemeler önünde yürütülen tazminat davası ile ilgili olarak, Hükümet tarafından ileri sürülen iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazın doğrudan başvuranların Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamındaki şikâyetlerinin özüne sıkı sıkıya bağlıdır ve dolayısıyla esastan birleştirilmesi gerekmektedir. Mahkeme ayrıca, söz konusu şikâyetlerin başkaca herhangi bir kabul edilemezlik engeline takılmadığını tespit etmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, söz konusu şikâyetlerin kabul edilebilir oldukları sonucuna varmaktadır.

B. Esas Hakkında

43. Başvuranlar, yakınlarının ölümünün gerçekleştiği koşullar hakkında yeterince açıklık getirilmediğinden şikâyet etmektedirler.

44. Hükümet, dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürerek, başvuranların bu iddialarını reddetmiştir. Hükümet, idari soruşturmanın Erol Algül'ün ölüm koşullarının belirlenmesine imkân verdiğini belirtmektedir. Hükümet, somut olaya ilişkin koşulların, yetkililerin, Sözleşme'nin 2. maddesinin kendilerine yüklediği usuli yükümlülük konusunda herhangi bir eksiklik ortaya koymadığı kanısındadır.

45. Başvuranlar kendilerine verilen süre içerisinde Hükümetin görüşlerine cevap vermemişlerdir.

46. Mahkeme, zorunlu askerlik hizmeti alanında Mahkemeye yapılan başvuruların, makamlar veya Devlet çalışanları tarafından özel kontrol

altında tutulan bir bölgede ve bir yandan Devlet çalışanlarının olayların tam manasıyla farkında olan ve diğer yandan, mağdurlar tarafından aleyhlerinde dile getirilen iddiaları destekleyecek veya çürütecek bilgilere erişimleri olan tek kişi olduklarında, meydana gelen olaylarla ilgili olduklarını hatırlatmaktadır; ayrıca, Mahkemenin konuyla ilgili İçtihadı, belirli durumlarda, azami etkinlik kriterlerine cevap veren ceza nitelikli bir resmi soruşturma yürütülmesi yükümlülüğünün titizlikle uygulanmasını gerektirmektedir (*Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye*, No. 24014/05, §§ 169-182, 25 Haziran 2013).

47. Özellikle bir askerin ölümü objektif olarak “şüpheli” olarak görülürse, bu tür bir yükümlülük zorunlu olmaktadır. Bu durum, kanuna aykırı öldürme iddiasının, en azından olaylara dayalı olarak tartışılabilir olduğu durumlarda, ölümün bir kazadan veya başka bir kasti olmayan olaydan meydana geldiği başlangıçta açıkça tespit edilmediğinde söz konusudur (yukarıda anılan, *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç*, 130 ila 133. paragraflar).

48. Mahkeme, somut olaya ilişkin koşullarda, azami etkinlik kriterlerine cevap veren cezai nitelikli bir resmi soruşturma açılması gerektiği kanaatindedir.

49. İlk olarak, Erol Algül’ün mecburi askerlik hizmetini yerine getirme esnasında ölümüne sebep olan kazanın 28 Eylül 2005 tarihinde meydana geldiğini, Askeri Savcılığın derhal haberdar edildiğini ve ivedilikle ilk soruşturma tedbirlerinin alındığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, Mahkeme, Askeri Savcılığın hiçbir karar almadığını, olayların meydana geldiği tarihten üç yıldan fazla bir süre sonra kendisini yetkisiz olarak ilan ettiğini ve dava dosyasını Şanlıurfa Savcılığına gönderdiğini tespit etmektedir. Mahkeme, Şanlıurfa Savcılığının soruşturmayı yürütmek için yetkili olmadığı ve bu durumun, nihayet Askeri Savcılığın soruşturmayı yürütmek için hukuken yetkili organ olarak belirlenmesine, yani 2009 tarihine kadar sürdüğü kanaatine de vardığını kaydetmektedir (yukarıdaki

24. paragraf). Mahkeme, dolayısıyla ulusal adli makamlar, yetkili olmaları hakkında bir karar almaları yaklaşık olarak dört yıl sürdüğünü belirtmektedir. Askeri Savcılık, 2 Temmuz 2012 tarihinde, yani başvuranların yakınlarının ölümünden yaklaşık olarak yedi yıl sonra, soruşturmaları sona erdirmiş ve kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Askeri Mahkeme, 17 Ağustos 2012 tarihinde, başvuranların itirazını kabul etmiş ve savcılığın ek bir soruşturma başlatmasına karar vermiştir. Savcılık, soruşturmaya ilişkin ek işlemleri yaptıktan sonra, 7 Ağustos 2015 tarihinde raporunu sunmuştur. Askeri Mahkeme, 13 Ağustos 2015 tarihinde, başvuranların itirazlarını reddetmiştir (yukarıdaki 30. paragraf). Dolayısıyla, ceza soruşturması yaklaşık olarak on yıl sürmüştür. Ancak, Mahkeme, engeller veya zorluklar nedeniyle soruşturmanın ilerleyemediği özel durumların ortaya çıkabileceğini, böyle bir durumda, yetkili makamların kamunun güvenliğini muhafaza etmek ve hukuk devleti ilkesinin gereğini yerine getirmek ve yasadışı fiillere tolerans tanıma şeklinde algılanabilecek bir görünümü veya bu fiillerin işlenmesindeki her türlü gizli anlaşmayı önlemek için kısa sürede tepki göstermeleri gerektiğini hatırlatmaktadır (*Šilih/Slovenya* [BD], No. 71463/01, 196. paragraf, 9 Nisan 2009). Bu durumda, Mahkemenin yapabileceği tek şey, söz konusu soruşturmaların gerekli ivedilikle yürütülmediği ve yargılamanın süresinin hızlı olması ve lüzumsuz gecikmelere maruz kalmaması gerekliliğinin hiçbir şekilde karşılanmadığını tespit etmekten ibaret olacaktır.

50. İkinci olarak, söz konusu gecikmenin, soruşturmanın etkinliği üzerinde olumsuz sonuçlara yol açtığını gözlemlemek gerekmektedir. Nitekim, 17 Ağustos 2012 tarihinde Askeri Mahkeme ek soruşturma yapılmasına karar verdiğinde, olayların meydana gelmesinden itibaren yaklaşık olarak yedi yıllık bir süre geçmiştir. Bu nedenle, Askeri Mahkeme tarafından tespit edilen eksiklikleri gidermek neredeyse imkansızdı. Dolayısıyla makamlar, artık muhtemel hataları düzeltebilecek durumda değildir.

51. Mahkeme ayrıca, başvuruların Yüksek Askeri İdare Mahkemesi önünde bulundukları tazminat talebi kapsamında, askeri makamların Erol Algül'ün ölümü ile ilgili olarak bir sorumluluklarının olup olmadığı sorusunun ortaya çıktığını belirtmektedir. Bu konuya henüz bir cevap verilememiştir çünkü söz konusu yargılama dört yıldan fazla bir süredir halen ulusal mahkemelerde derdesttir. Dosyadaki unsurlar göz önüne alındığında, böyle bir sürenin davanın koşullarıyla haklı gösterildiği görülmemektedir. Bu bağlamda, Mahkeme, yargı sistemini, mahkemelerine Sözleşme'nin gereklerini, bilhassa 2. maddesinden doğan yükümlülüklerde yer alan gereklilikleri karşılamaya imkân verecek şekilde düzenleme görevinin Devlete ait olduğunu hatırlatmaktadır.

52. Bu unsurlar, Mahkemenin iç hukukta yürütülen yargılamaların başarısız olduğu sonucuna varabilmesi için tek başlarına yeterlidirler. Ulusal makamlar, başvuruların yakınlarının ölümü ile ilgili davayı, Sözleşme'nin 2. maddesinin gerektirdiği özenle incelememiştir. Bu nedenle, Mahkeme, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki ilk itirazını reddetmekte ve söz konusu maddenin usul yönünden ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

53. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“ Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder. ”

54. Başvuranlar adil tazmine ilişkin hiçbir talepte bulunmamışlardır. Dolayısıyla, Mahkeme, başvurulara bu bağlamda herhangi bir meblağ ödenmesine gerek olmadığı kanaatine varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Anayasa Mahkemesi önünde ileri sürülen iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazı reddetmeye;
2. Davanın esasına bakan mahkemeler önünde ileri sürülen iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazı esasla birleştirmeye ve reddetmeye;
3. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna,
4. Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş; Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 5 Şubat 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Robert Spano
Başkan